

Jan Müller, skrifvar

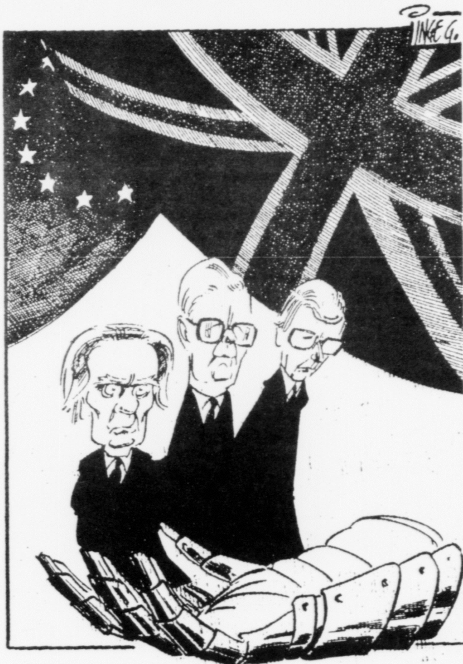
Thatcheritturin Major nýggjur forsætisráðharri

Ikki heilt óvæntað varð tað tann bert 47 ára gamli figgjarmálaráðharri í Thatcherstjórnini, John Major, sum vann valið í ti konservativa flokkinum um, hvør skuldi taka við eftir Margareth Thatcher sum floksformaður og forsætisráðharri.

John Major fekk 185 atkvøður, Michael Hessel-tine fekk 132 og Douglas Hurd fekk 56 atkvøður. Tvs. at tað restaði Major tvær atkvøður í at fáa meira enn helvtina av atkvøðunum. Eftir valskip-anini var ti neyðugt við einum triðja umfari, men tá bæði Hessel-tine og Hurd beinanvegin, valúr-sliðið var greitt, søgdu at teir fóru at stuðla Major, varð avgjørt einki triðja umfar at hava. Sostatt er John Major nýggjur formaður í ti konservativa flokkinum og nýggjur bretscur forsætisráðharri. Hann tekur við eftir Margareth Thatcher, sum hevur sitið við valdið í Bretlandi í meira enn 11 ár.

John Major er yngsti forsætisráðharri í Bretlandi í hesi öldini. Hann kemur frá småum korum. Hann er uppvaksin í ti fá-tæka Brixton uttan fyri London. Hann fór úr skúlanum 16 ára gamal, eitt skifti arbeiddi hann í byggidnaðinum og eitt skifti var hann arbeiðs-leysur og fekk arbeiðs-loysistúðul. Hann hevur ikki eins og flest aðrir konservativir politikarar eina holla útbúgving aftan fyri seg — ei heldur eitt pengaríkt heim. Major droymdi sum ungur um at gerast professionellur cricket-spælari, men hetta varð av ongum eftir at hann var fyri ein bilvan-lukku í Nigeria. Seinni fór hann so í læru í einum banka, og í 1970 fór hann virkin upp í politik. Hann varð valdur inn í bretska parlamentið í 1979. Fýra ár seinni útnevndi Margareth Thatcher hann til sosial-málaráðharra og síðani oktober 1989 hevur hann verið figgjarmálaráðharri.

Fyri bretska almenning-in er tað ein heldur ókendur rog litleysur maður, sum nú tekur við forsætisráð-harraembætinum. Eygleiðarar siga um hann, at hann ger litið hovástak

burtur úr sær sjálvum, og at hann er rættiliga litleysur sammett við eitt nú Margareth Thatcher, sum hoyrdist og sást, hvar hon enn var stóð.

Men millum teir konservativu verður hetta tikið sum ein styrki, ti flokkurin hevur brúk fyri einum persóni, sum meira hugsar um at sameina flokkin, heldur enn altíð at koma fram við sínum egnu meiningum um flest øll mál. Major er varin og diplomatiskur og tað hevur eydnast honum at koma upp á politisku tindarnar, uttan at hava fingið nógvar figgindar. Tað er hesa styrki hansara, sum teir ymsu bólkarnir í ti konservativa flokkinum nú vilja brúka í eini roynd at visa almenninginum, at flokkurin stendur saman, at hann hevur endurnýggjað seg osfr.

Orsøkin til leiðarskiftið í ti konservativa flokkin-

um var nettupp hetta, at Margareth Thatcher við sínum einvisu sjónarmiðum um bæði framtíðar Europa og um eitt nú tann nógva umrødda kommunuskattin hevði gjørt flokkin so ópopuleran millum veljararnar og ti stóð til at tapa komandi val. Og fyri at forða hesum tóku kreftir í flokkinum seg so saman og stillaðu upp Michael Hessel-tine móti Thatcher. Tað vildi tó so til, at hvørgin teirra fekk nóg mikið av atkvøðum í fyrsta valumfari, og tá alt bendi á, at Hessel-tine fór at vinna næsta umfar, tók Margareth Thatcher avgerðina at gevast. Og hetta gav so øðrum, eitt nú hennara egna manni, Major, møguleikan at royna seg móti Hessel-tine.

Hóast teir konservativu nú hava góðar vónir um at vinna eitt komandi val við Major á odda, so seta and-

støðupolitikarar eitt stórt spurnartekin við, um tað virkhvur verður nokur broyting í bretscur politikki, nú Major avloysir Thatcher. Teir vísa á, at júst Major er uppfinnislið hjá Thatcher og at tað er hon, sum hevur fingið hann fram í flokkinum, og at hann nú kann takka henni fyri at vera komin so langt. Tað er hann, sum hevur lagt til rættis og umsitið tann sera ópopulera politikkin við kommunuskattinum, og tað er júst hesin kommunuskatturin, sum hevur fingið veljararnar at stuðla Labour heldur enn teim konservativu. Ti verður nú spurt, hvat man Major fara at gera við kommunuskattin, sum hann sjálvur er faðir at! Laborpolitikarar vísa á, at eingin broyting fer at koma í politikkin, Major fer framvegis at fylgja linjuni hjá Thatcher, um enn hann fer at vera nakað hólvgari. Teir konservativu siga harafturímóti, at Major er ein sjálvstøðugur politikari, sum fer at stinga út í kortið sin politik. Men eingin teirra torir at siga nakað um antin hesin politikkur fer at víkja frá politikkinum hjá Margareth Thatcher og sama Major hesi seinastu árin. Fer hann nú heilt at broyta støðu sína til sitt egna uppfinnisli, kommunuskattin, so visir hetta, at maðurin er opportunistur — ger júst tað, sum er mest populert her og nú, siga Laborlimir.

Sjálvur hevur Major sagt, at hann vil skapa eitt klassaleyst samfelag. Um hetta ber í sær, at hann nú í størri mun enn Thatcher fer at vísa teimum fátæku og teimum arbeiðsleysu og illa støddu, ið eru vorðin fleiri og fleiri undir Thatcher, størri ans, vil tíðin so vísa.

Tað er greitt, at við leiðaraskiftinum í ti konservativa flokkinum er Laborflokkurin ikki so visur í einum stórsigri til komandi val. Hvussu tað fer at ganga, velst alt um, hvønn politikk nýggi leiðarin fer at leggja til rættis. Eitt eru allir eygleiðarar samdir um: fer Major at slaka í kommunuskattinum, so fer tað at gagna flokki hansara til komandi val.

uttaneftir

Norska mótstøðan móti EF veksur

Um somu tíð sum svíartosa meira opið um møguligan EF-limaskap, so tykist mótstøðan í Noregi móti limaskapi at vaksa. Nógvir norðmenn halda tað vera at geva allan avgerðarrættin frá sær, um landið fer upp í EF. Teir vísa til tær samráðingar, sum í lötuni eru millum EFTA og EF, har tað visir seg at vera sera trupult at fáa EF at ganga krøvunum frá eitt nú Noregi á móti. Norðmen vilja als ikki tosa um at geva øðrum EF-londum fiskirætti-ndi í norskum sjógvi. Serliga er tað óttin fyri teimum stóru fiskiflot-unum hjá Spania og Portugal, sum heldur enn gjarna vilja sleppa inn á teir norsku grunnarnar, ið her ger seg galdandi. Norðmenn halda eisini, at vandi er fyri, at tær stóru multinationalu fyrirkurnar í EF fara at uppkøpa norska vinnulivið, um landið verður limur í EF. Teir ynskja eina avtalu við EF, har tað stendur

klárt og greitt, at norðmenn hava fyrsta rætt at keypa upp partabrev og fyrirkur í Noregi.

Spurningurin um EF er rættiliga nógv frammi í kjakinum í Noregi í lötuni og tað er greitt at hann er sera eldfimur. Støðan er tann, at javnaðarflokkurin hevur enn ikki gjørt greitt, um hann gongur inn fyri limaskapi. Senterflokkurin harafturímóti, sum er stuðulsflokkur hjá norsku arbeiðarastjórnini, er harðliga í-móti so mikið sum at tosa um limaskap. Og tað er greitt, at kemur tað til skarpskeringar, so kann senterflokkurin fella arbeiðarastjórnina uppá EF-málið. Roknast má ti við, at arbeiðarastjórnin vil útseta eina møguliga avgerð um EF-limaskap longest gjørligt, um so er, at flokkurin ynskir limaskap.

Teir konservativu og framburðsflokkurin er fyri limaskapi, men teir sita í lötuni í andstøðu.

Schlüter og Auker í hólmongu

Teir báðir sentralu persónarnir í valstríðnum upp undir fólkatingsvalið tann 12. desember eru Poul Schlüter og Svend Auken, formaður í javnaðarflokkinum. Teir báðir skulu mótast í hólmongu tvær ferðir fyri valið. Tað er Auker, sum hevur bjóðað av, men Schlüter ynskir ikki at mótast honum á opnum vígvelli, har stórar mannfjeldir kunnu koma saman at lurta ella sum Schlüter tekur til, at órógva. Ti hevur Poul Schlüter skotið

upp, at báðar hólmongurnar verða á einum meira friðarligum stað, eitt nú á tveimum útbúgvingarstøðum, nevniliga Handilsskúlanum í Lyngby og á Askov háskúla. Auker hevði dæmt betur, at veljarafundirnir vóru á meira fólkaligum stað, men hevur góðtikið ynskið hjá Poul Schlüter, tó við ti kravi, at annar fundurin verður í valdøminum hjá Auker, Árhús. Schlüter er nevniliga uppstillaður í Lyngby.

Timburarbeiði

Alt vanligt timburarbeiði verður gjørt. Tilboð verða eisini givin.

BISP & WILHELMSSEN
Tlf. 16193 & 15486